21/01/2023

Μάξιμος ο Γραικός: «Φυλάω αναλλοίωτη εντός μου όλη την ορθόδοξη πίστη και διδασκαλία»

/ Βίοι Αγίων

> ***«Δεν φρονώ και δεν διδάσκω τίποτε περισσότερο από αυτήν την αγία μυστική διδαχή περί του Αγίου Πνεύματος….Φυλάω αναλλοίωτη εντός μου όλη την ορθόδοξη πίστη και διδασκαλία. Ακολουθώ δε τις εκκλησιαστικές παραδόσεις, τις οποίες οι πατέρες καθιέρωσαν. Δηλαδή, για την προσκύνηση των τιμίων εικόνων, για τις νηστείες, για την μοναστική ευταξία και τους κανόνες, που έγραψαν και παρέδωσαν στην αγία, αποστολική και καθολική Εκκλησία και για την θεία Λατρεία· όλα αυτά τα δέχομαι, τα κηρύττω και τα ασπάζομαι με όλη την καρδιά»***

Αυτό έγραφε ο **Όσιος Μάξιμος ο Γραικός** κατά την διάρκεια του εγκλεισμού του στην **Μονή Οτρότς** του **Τβερ** μετά το έτος 1534, τη μνήμη του οποίου τιμά σήμερα 21 Ιανουαρίου η **Εκκλησία**. Το κοσμικό του όνομα ήταν **Μιχαήλ Τριβώλης** και γεννήθηκε στην **Άρτα** περίπου στα 1470 μ.Χ. .

- **Γράφει η Δέσποινα Σωτηρίου**

Οι γονείς του **Μανουήλ** και **Ειρήνη** ήταν πλούσιοι και ευσεβείς. Η **οικογένεια Τριβώλη**, οικογένεια λογίων με επιφανείς προγόνους στην **Κωνσταντινούπολη** και την αυλή των δεσποτών του Μυστρά, ανήκε στη χορεία των λογίων που συνόδευσαν το **Θωμά Παλαιολόγο** κατά την έξοδό του από το Μυστρά, λίγο πριν από την πτώση του **Δεσποτάτου**. Οι **Τριβώληδες**, στην περιπέτεια της αποδημίας τους από το **Μυστρά,** διάλεξαν την **Άρτα** ως τόπο εγκατάστασης και διαβίωσης. Τους γονείς του ο ίδιος ο **άγιος Μάξιμος** σε μια βιβλιογραφική του ένδειξη τους χαρακτηρίζει **Έλληνες, Χριστιανούς** και φιλοσόφους. Τα πρώτα του γράμματα μάλλον τα διδάχτηκε κατ' οίκον από κάποιο δάσκαλο ή και από τους γονείς του, χωρίς να αποκλείεται η φοίτησή του σε κάποιο, βέβαια κρυφό, σχολείο.

Σε ηλικία περίπου 14 ετών, οι γονείς του τον έστειλαν στην Κέρκυρα, για να συμπληρώσει τη μάθησή του κοντά στο θείο του **Δημήτριο Τριβώλη,** λόγιο, κωδικογράφο και βιβλιόφιλο, και στον επιφανή δάσκαλο, ρήτορα και φιλόσοφο και αντιγραφέα χειρογράφων **Ιωάννη Μόσχο.**

Σπουδές στη Δύση

Εκεί παρέμεινε για περίπου έξι χρόνια και εν συνεχεία λόγω της μεγάλης του αγάπης προς τα γράμματα, αναζήτησε τη μόρφωση εκτός **Ελλάδας** αρχής γενομένης από τη **Φλωρεντία**.

Εκεί σπούδασε κοντά στον διαπρεπή Έλληνα φιλόλογο της εποχής **Ιωάννη Λάσκαρη,**

Θεολογία, Ιστορία, Φιλοσοφία και τις γλώσσες αρχαία ελληνική, λατινική, γαλλική και ιταλική. Και είχε την ευκαιρία να φοιτήσει και στην **Πλατωνική Ακαδημία**, όπου διέπρεπε ο μεγάλος δάσκαλος Μαρσίλιο Φιτσίνο. Μετά από τρία χρόνια μετέβη στη **Βενετία**, όπου συνδέθηκε με τον φημισμένο τυπογράφο **Άλδο Μανούτιο**, τον περίφημο εκδότη των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων. Ο **Μιχαήλ Τριβώλης,** λόγω της μεγάλης μόρφωσής του, έγινε περιζήτητος ως επιστήμονας, και πολλοί χορηγοί εκδόσεων του ανέθεταν να κάνει μεταφράσεις αρχαίων κειμένων, τα οποία στη συνέχεια τυπώνονταν από φημισμένους τυπογράφους.

Ένας εξ αυτών ήταν ο άρχοντας **Τζιανφραντσέσκο Πίκο,** που στράφηκε προς τους **Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας,** και ανέθεσε στο Μιχαήλ Τριβώλη να μεταφράσει Πατέρες στα λατινικά και να σχολιάσει τα κείμενά τους.

Με αυτά ο **Μιχαήλ** ασχολήθηκε για περίπου τέσσερα χρόνια, κατά τα οποία γνώρισε σε βάθος τη θεολογία τους. Στο διάστημα αυτής της τετραετίας έκανε μια διακοπή, από τον Ιούνιο του 1499 ως το Μάρτιο του 1500, και πήγε στην **Άρτα** λόγω του θανάτου των γονέων του. Το 1502 τον ξαναβρίσκουμε πάλι στη **Φλωρεντία**. Ιδιαίτερη έλξη ασκούν επάνω του τα κηρύγματα του Δομηνικανού μοναχού **Ιερώνυμου Σαβοναρόλα,** που με τον φλογερό του ζήλο αποκάλυπτε τη διαφθορά των συγχρόνων του και τους καλούσε σε μετάνοια. Η καταδίκη του αγαπημένου του **Σαβοναρόλα** δημιούργησε στον **Μιχαήλ Τριβώλη** απογοήτευση για την τακτική της **Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας** απέναντι στην ελευθερία της θεολογικής σκέψης.

Έτσι μετά από μικρή παραμονή στο μοναστήρι του **Αγίου Μάρκου** στη **Φλωρεντία** (για 10 μήνες, όπου ήταν φιλοξενούμενος, για να συνεχίσει τις μεταφράσεις των **Ελλήνων Πατέρων,** χωρίς να γίνει μοναχός), ο **Μιχαήλ** έρχεται στην **Άρτα**, την άνοιξη του 1505, και παραμένει εκεί για ένα ολόκληρο χρόνο.

Στο Άγιον Όρος

Μετά παίρνει τον δρόμο για το **Άγιο Όρος,** και εγκαθίσταται στη **Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου,** και γίνεται ένας ταπεινός Αγιορείτης. Ο **Μιχαήλ Τριβώλης** σε ηλικία 35 ετών έγινε ο μοναχός **Μάξιμος** στη **μονή Βατοπαιδίου**. Εκεί επιδόθηκε στη μελέτη χριστιανών συγγραφέων στην πλούσια βιβλιοθήκη της Μονής. Στα Ρωσικά αρχεία σώζονται επιστολές από το **Άγιο Όρος** για το **Μάξιμο**, στις οποίες εξαίρονται οι βαθιές του αγιογραφικές γνώσεις και η ευρύτατη εκκλησιαστική και εξ *«ελληνικών βιβλίων»* πολυμάθειά του. Στη **Μονή** ασκείται με ζήλο στις μοναχικές υποσχέσεις της ακτημοσύνης, της εγκράτειας και της υπακοής, και αγωνίζεται να κόψει το ίδιον θέλημα και κάθε κακή επιθυμία και πλεονεξία.

Μάλιστα σύμφωνα με τις τότε συνήθειες της μονής στελνόταν και αυτός έξω από το **Άγιο Όρος** προς λογίαν υπέρ της Μονής. Κατά τις αποδημίες του αυτές, κυρίως στην **Τουρκοκρατούμενη Μακεδονία**, και τα ελληνικά νησιά του **Αιγαίου,** τα οποία βρίσκονταν στην κατοχή των **Ενετών,** δίδασκε και μιλούσε με παρρησία και ευθύτητα, χωρίς να υπολογίζει κανένα κίνδυνο, κυρίως από τους **Τούρκους.** Όπως ο ίδιος αναφέρει, στο **Άγιο Όρος** παρέμεινε δέκα χρόνια

«ἐργασθείςσωματικῶςκαὶπνευματικῶς». Την περίοδο αυτή συνθέτει τον περίφημο παρακλητικό κανόνα στον **Τίμιο Πρόδρομο,** καθώς και την ιερά ακολουθία του **Αγίου Εράσμου**. Συνθέτει και επιγράμματα, σε ποιητική γλώσσα, όπως είναι το επίγραμμα στον **Άγιο Δημήτριο.**

Στη Ρωσία

Το ήθος και η μόρφωσή του τον είχαν κάνει πολύ γνωστό στο Άγιον Όρος. Αυτό ακριβώς το κύρος, που είχε αποκτήσει, αποτέλεσε και την αιτία της αποστολής του στη Ρωσία.

Το 1515 ο μέγας ηγεμόνας της **Μόσχας Βασίλειος Ιβάνοβιτς,** γιος της Σοφίας της Παλαιολογίνας, απηύθυνε παράκληση προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο και τον Πρώτο του Αγίου Όρους, ζητώντας για ένα διάστημα στη Ρωσία το λόγιο Βατοπαιδινό μοναχό Σάββα. Σε αυτόν θα ανέθετε την εκ νέου μετάφραση των λειτουργικών βιβλίων, της Αγίας Γραφής και των βιβλίων των αγίων Πατέρων, από τα ελληνικά στα ρωσικά, διορθώνοντας έτσι και σοβαρές αλλοιώσεις που είχαν υποστεί με το χρόνο, από την απειρία και την ολιγογραμματοσύνη των μεταφραστών και των αντιγραφέων.

Ο μοναχός Σάββας όμως ήταν γέρος και άρρωστος, και έτσι στη θέση του επιλέχθηκε ο Μάξιμος ως έμπειρος στις Θείες Γραφές και επιδέξιος στην ερμηνεία

των οποιωνδήποτε εκκλησιαστικών βιβλίων.

Ο Μάξιμος στη Ρωσία

Εκεί ο **Μάξιμο**ς ξεκίνησε μαζί με τους απεσταλμένους για τη Ρωσία, παίρνοντας μαζί του τον **ιερομόναχο Νεόφυτο** και τον **Λαυρέντιο**, οι οποίοι γνώριζαν τη ρωσική γλώσσα. Αφού πέρασαν από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και πήραν την ευλογία του Πατριάρχη, έφθασαν στη Μόσχα, μετά από ένα πολύπονο ταξίδι, στις αρχές του 1518.

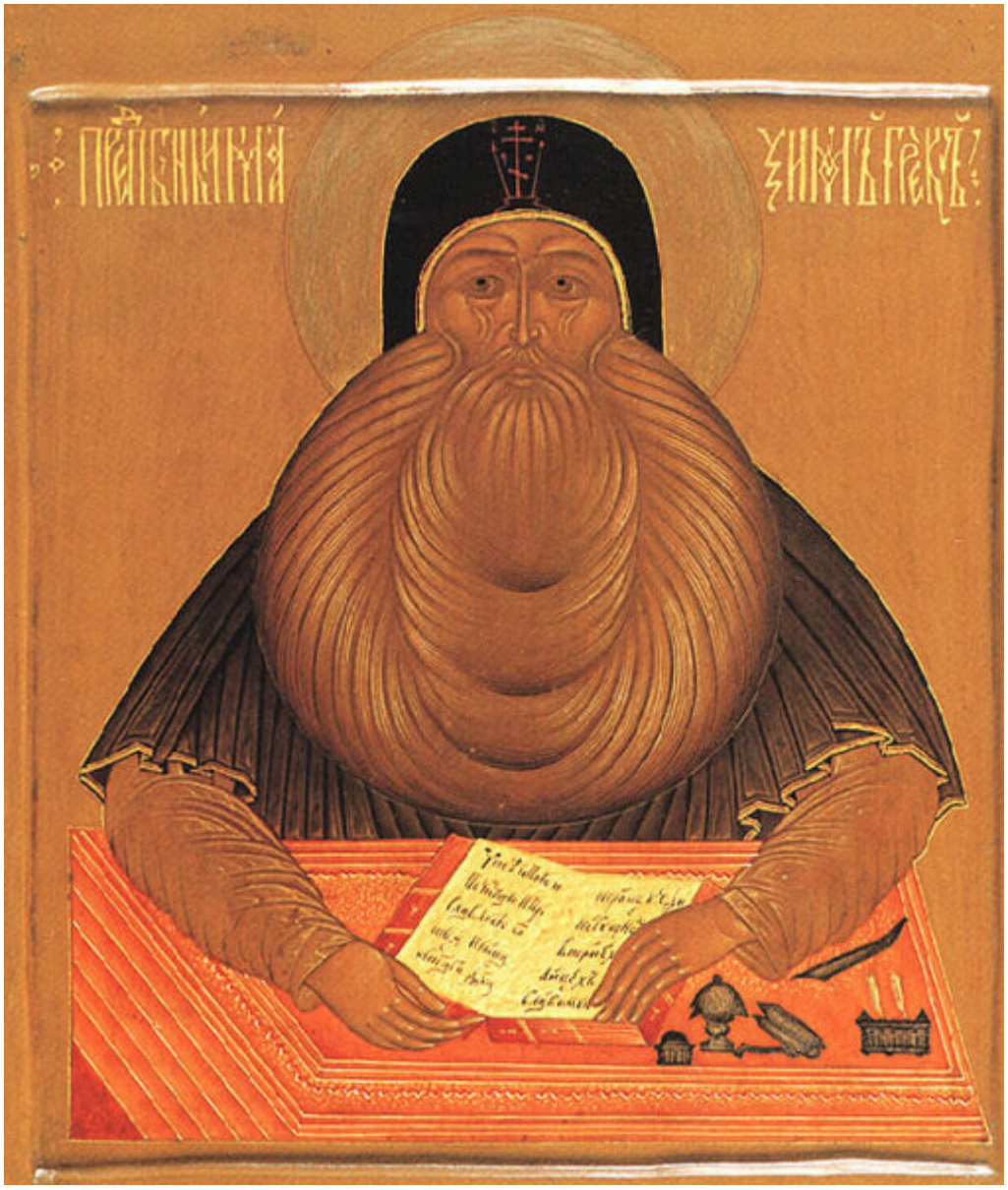

Ο ηγεμόνας Βασίλειος και ο **Μητροπολίτης της Μόσχας Βαρλαάμ** δέχτηκαν με μεγάλη τιμή τον Μάξιμο, ο οποίος άρχισε να ασχολείται αμέσως με την πλούσια βιβλιοθήκη του μεγάλου ηγεμόνα, ταξινομώντας τα ελληνικά χειρόγραφα. Παράλληλα άρχισε να μεταφράζει και να διορθώνει παλαιά και νέα έργα.

Το πρώτο σπουδαίο έργο, για του οποίου την μετάφραση κάλεσε τον Μάξιμο ο μέγας ηγεμών, ήταν το ψαλτήρι. Το βιβλίο αυτό των ψαλμών συμπεριλάμβανε και τα ερμηνευτικά σχόλια των Ελλήνων Πατέρων της **Ορθοδόξου Εκκλησίας** και έτσι ενοποιημένο ήταν γνωστό στους Ρώσους ως «Ερμηνευτικός Ψαλτήρ».

Η όλη εργασία κράτησε 17 μήνες. Όταν τελείωσε, παρέδωσε το έργο του στον ηγεμόνα, ο οποίος διαβίβασε το χειρόγραφο στον Μητροπολίτη Βαρλαάμ προς έγκριση. Συγχρόνως παρακαλούσε να του επιτρέψει την επάνοδό του στον τόπο της μετανοίας του, το **Άγιο Όρος.**

Το θέλημα του Θεού

Το θέλημα όμως του Θεού ήταν διαφορετικό. Οι ευρύτατες θεολογικές και φιλολογικές γνώσεις του είχαν ιδιαίτερα εκτιμηθεί στη Μόσχα, και ο μέγας ηγεμόνας δεν ήταν διατεθειμένος να στερηθεί τις υπηρεσίες μιας σπάνιας, για τη Ρωσία της εποχής εκείνης, προσωπικότητας.

Έτσι του αναθέτει νέες εργασίες και διορθώσεις. Μεταφράσεις στις Πράξεις των Αποστόλων, στους Αποστολικούς Κανόνες, στους Κανόνες των Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων, στις Ομιλίες του Ιωάννου του Χρυσοστόμου και σε πολλά λειτουργικά βιβλία.

Με την πάροδο του χρόνου ο **μοναχός Μάξιμος** εξοικειώθηκε με το περιβάλλον

και δημιούργησε στενές σχέσεις, αλλά συγχρόνως άρχιζε να δημιουργεί και εχθρούς.

Έλεγχε με τον προφορικό και γραπτό λόγο του τα κακώς κείμενα και καθοδηγούσε σε μια ανώτερη ζωή, που ακτινοβολούσε το γνήσιο χριστιανικό πολιτισμό.

Την εποχή αυτή στην πνευματική ζωή της Ρωσίας υπήρχε μεγάλη κατάπτωση στην κοινωνία. Ρώσοι και ξένοι ιστορικοί χαρακτηρίζουν την εποχή αυτή (πρώτο μισό του 16ου) ως την περισσότερο σκοτεινή περίοδο της ρωσικής ιστορίας.

Ο Άγιος Μάξιμος ο Γραικός στο μνημείο "Χιλιετία της Ρωσίας" στο Νόβγκοροντ. Γλύπτης Mikhail Mikeshin (1862).

Η καταδίκη και η φυλάκισή του

Με την άνοδο του Ηγουμένου της μονής Βολοκαλάμσκ Δανιήλ στον μητροπολιτικό

θρόνο της Μόσχας, τα πράγματα άλλαξαν για τον Μάξιμο Γραικό, που είχε γίνει πια γνωστός στη Ρωσία. Αφορμή για την σύγκρουση με την πολιτική και θρησκευτική ηγεσία δόθηκε, όταν ο ηγεμόνας θέλησε να χωρίσει την ευσεβή σύζυγό του Σολομονή, επειδή δεν έκανε παιδιά, για να αφήσει διάδοχο, και να παντρευτεί την Λιθουανή καθολική Ελένη. Ο Μάξιμος αντιτάχθηκε. Αυτή του η στάση προκάλεσε τη δυσμένεια του ηγεμόνα απέναντί του.

Έτσι μεταξύ των ετών 1524 καὶ 1525 διατάχθηκε η σύλληψή του. Του επιφυλάχθηκε μια θεαματική δίκη, το Μάιο του 1525, στην οποία προήδρευσαν ο Μέγας Ηγεμόνας και ο Μητροπολίτης Δανιήλ, που εκτελούσε χρέη εισαγγελέα.

Οι κατηγορίες εναντίον του ήταν χαλκευμένες και ψεύτικες.

Τον κατηγόρησαν και του καταλόγισαν αίρεση, μαγεία, κατάκριση και συνωμοσία κατά του ηγεμόνα, κατασκοπεία υπέρ του Τούρκου σουλτάνου, τον κατέκριναν ακόμη, επειδή ήταν εναντίον της ανεξαρτησίας της Εκκλησίας της Ρωσίας από το Οικουμενικό Πατριαρχείο· δέχεται κατάκριση για τις θέσεις του για τις κτίσεις σε γη και δούλους χωρικούς των μοναστηριών και της Εκκλησίας, τον κατηγόρησαν ότι έκανε σκόπιμα λανθασμένες μεταφράσεις στα ιερά βιβλία, και του προσήψαν και διάφορες άλλες κατηγορίες.

Έτσι τον καταδίκασαν σε εγκλεισμό στη μονή Βολοκαλάμσκ, ως αιρετικό και ως αμετανόητο αμαρτωλό. Εκεί τον οδήγησαν σιδηροδέσμιο σε απομόνωση και τον παρέδωσαν στην εκδίκηση των μοναχών. Το χειρότερο ήταν ότι του απαγόρευσαν τη Θεία Κοινωνία και τη συμμετοχή του στις ακολουθίες του Ναού.

Έξι χρόνια πέρασε ο **όσιος Μάξιμος** σε αυτή τη σκληρή σκλαβιά, ανάμεσα σε εχθρικούς προς αυτόν μοναχούς, σ' ένα υγρό και στενό κελί, όπου υπέμεινε την πείνα, το κρύο, τη δυσωδία, και την στέρηση ασχολίας. Επί πλέον του αφαίρεσαν τα βιβλία και του απαγόρευσαν να γράφει.

Ο **Κύριος** όμως δεν τον εγκατέλειψε. Παρουσιάστηκε σε αυτόν άγγελος Κυρίου στη φυλακή, ο οποίος τον στερέωσε στην υπομονή, λέγοντάς του: *«Υπομονή, γέροντα. Με αυτά τα πρόσκαιρα βάσανα, θα λυτρωθείς από τα αιώνια». Παρηγορημένοςαπ΄ αυτή την ουράνια επίσκεψη, ο Μάξιμος ευχαριστούσε από τα βάθη της καρδιάς του τον Κύριο, και εξύμνησε το παράκλητο Άγιο Πνεύμα, με ένα Κανόνα, τον οποίο βρήκαν γραμμένο με κάρβουνα στον τοίχο του κελιού του. Το πρώτο τροπάριο της α΄ ωδής είναι το παρακάτω: «ὁ μάννα ποτὲἐνἐρήμῳδιαθρέψαςτὸνἸσραὴλ, καὶτὴνψυχήν μου, Δέσποτα, ἔμπλησοντοῦἉγίου Πνεύματος, ἵνα θεαρέστως δουλεύω σοι».*

Νέα δίκη

Το έτος 1531 η δίκη του επαναλήφθηκε, με τις παλιές και με νέες κατηγορίες, και με απόφαση, νέα ισόβια αυτή τη φορά κάθειρξη στη **μονή Ότροτς** της πόλεως **Τβέρης**. Εκεί η θέση του καλυτέρευσε. Μπήκε κάτω από την προστασία του **επισκόπου Τβέρης Ακακίου**, ο οποίος, αν και ανήκε στο κλίμα του Δανιήλ, ήταν άνθρωπος ήρεμος και καλοκάγαθος και περιέβαλε τον **Μάξιμο** με αγάπη. Του έδωσε την άδεια να γράφει και να διαβάζει βιβλία.

Ο ίδιος συγκέντρωσε από το 1532 τα έργα που είχε γράψει μέχρι τότε, και έγραψε και νέα. Είχε πλέον μάθει τέλεια τη ρωσική γλώσσα και έγραφε τα συγγράμματά του στα ρωσικά. Τα περισσότερα έργα του ανήκουν σε αυτή την εποχή (1532-1551). Έστελνε τα χειρόγραφά του σε διάφορους φίλους του, οι οποίοι τα αντέγραφαν, η τα αντέγραφε ο ίδιος. Ο **Μάξιμος** παρέμεινε φυλακισμένος για 23 ολόκληρα χρόνια. Η εκδικητικότητα των κρατούντων δεν κάμφθηκε με τίποτε.

Μόνο με την αλλαγή του **Μητροπολίτη Δανιήλ** το 1539 (τη θέση πήρε ο **ενάρετος Ιωάσαφ,** ηγούμενος της Λαύρας του Αγίου Σεργίου), του επιτράπηκε η μετάληψη των Αχράντων Μυστηρίων και η παρακολούθηση των ακολουθιών στην εκκλησία. Η φυλάκιση του **Μαξίμου** στη **Ρωσία** απασχόλησαν πολλές φορές τους **Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως και Αλεξανδρείας**, αλλά και τους πατέρες του Αγίου Όρους, που με επιστολές τους παρακαλούσαν τον **Μέγα Ηγεμόνα** για την απελευθέρωσή του. Αλλά οι παρεμβάσεις τους δεν είχαν αποτέλεσμα.

Η δικαίωσή του

Μόλις το 1548 ο Άγιος Μάξιμος απελευθερώνεται και έρχεται να ζήσει στη μονή της **Αγίας Τριάδος,** έξω από την Μόσχα, στο σημερινό Ζαγκόρσκ, την οποία είχε ιδρύσει ο όσιος μοναχός Σέργιος. Παρέμεινε στη Ρωσία και αναπαύθηκε στα 1556, στις 21 Ιανουαρίου, σε ηλικία 90 χρόνων, αφήνοντας πίσω του ένα τεράστιο

συγγραφικό έργο, που είναι γραμμένο κυρίως στα ρωσικά, με εξαίρεση ένα μικρό αριθμό κειμένων που διασώθηκαν στα ελληνικά.

Μετά το θάνατό του η ρωσική συνείδηση αφυπνίστηκε και αντιλήφθηκε τη μέγιστη αδικία απέναντι στον πολύτιμο αυτό άνδρα.

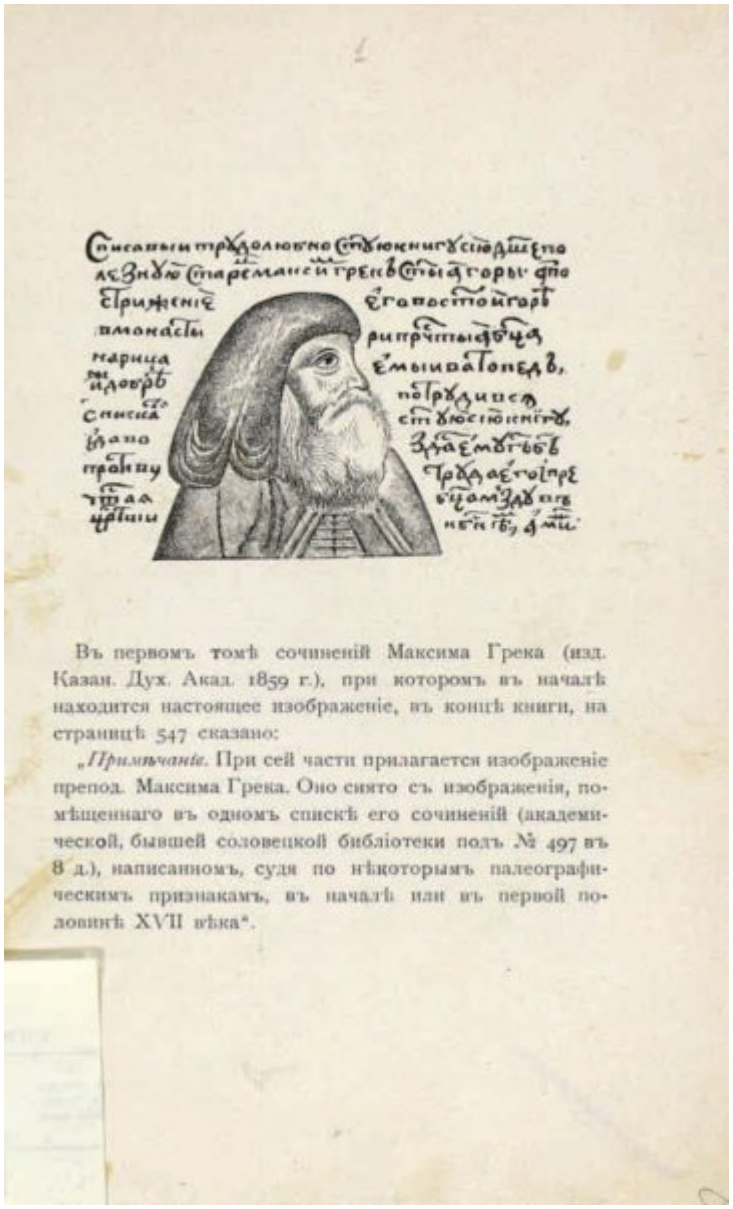

Въ первомъ томѣ сочиненій Максима Грека (изд. Казан. Дух. Акад. 1859 г.), при которомъ въ началѣ находится настоящее изображеніе, въ концѣ книги, на страницѣ 547 сказано:

„*Примѣчаніе.* При сей части прилагается изображеніе препод. Максима Грека. Оно снято съ изображенія, помѣщеннаго въ одномъ спискѣ его сочиненій (академической, бывшей соловецкой библіотеки подъ № 497 въ 8 д.), написанномъ, судя по нѣкоторымъ палеографическимъ признакамъ, въ началѣ или въ первой половинѣ XVII вѣка".

Ο πρώτος μαρτυρήσας

Ο Μάξιμος υπήρξε ο πρώτος στη Ρωσία μαρτυρήσας υπέρ της ορθοδόξου πίστεως και ζωής, και σαν μάρτυρας και άγιος υψώθηκε στη συνείδηση του ρωσικού λαού. Ήδη από τα μέσα του ιστ΄ αιώνα άρχισαν να συντάσσονται βίοι του οσίου **Μαξίμου του Γραικού** και διηγήσεις για τα θαύματά του. Στο τέλος του ιζ΄ αιώνα το όνομά του αναγράφεται στα αγιολόγια των ετησίων ρωσικών ημερολογίων, αγιογραφούνται οι πρώτες εικόνες του, και γράφονται τροπάρια προς τιμήν του.

Στον τάφο του στη Λαύρα του **Αγίου Σεργίου** του **Ζαγκόρσκ ο Μόσχας Πλάτων** (1812) ανήγειρε παρεκκλήσιο, το οποίο το 1833 συμπλήρωσε ο **ηγούμενος της Λαύρας Αρχιμ. Αντώνιος**. Συχνά επάνω στον τάφο του γίνονταν θαύματα με την επίκληση των πρεσβειών του, αλλά και απλά με τον ασπασμό της εικόνας του πολλοί γίνονταν καλά, ύστερα από περιπέτειες με την υγεία τους.

Στην Άρτα

Το έτος 1980, με τις ενέργειες του μακαριστού **Μητροπολίτη Άρτας Ιγνατίου του Γ΄**,και τη βοήθεια του μουσικοφιλολογικού συλλόγου «Σκουφάς», και άλλων φορέων, έστησαν χάλκινο άγαλμα στην είσοδο της πόλης, το οποίο παριστάνει καθιστό τον άγιο να διαβάζει το Ευαγγέλιο· τα αποκαλυπτήρια έγιναν στις 20 Σεπτεμβρίου 1980 από τον τότε **αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος Σεραφείμ**, παρουσία και άλλων μητροπολιτών, του τότε **προηγουμένου της μονής Βατοπαιδίου κ. Κωνσταντίνου**, επισήμων και πλήθους αρτινού λαού. Ο δε Ηγούμενος δώρισε στην μητρόπολη Άρτας εικόνα μεγαλοπρεπή, που εικονίζει την Παναγία με τον **Άγιο Μάξιμο το Γραικό.**

Η αγιοκατάταξη

Μόλις το 1988, το **Οἰκουμενικό Πατριαρχείο**, με τις ενέργειες κυρίως του αείμνηστου αρτινού δικηγόρου, ιστορικού και ερευνητή Κ. Τσιλιγιάννη, κατέταξε στο αγιολόγιο της Εκκλησίας τον άγιο Μάξιμο το Γραικό. Κατά το ίδιο έτος και η **Ρωσική Εκκλησία** τον ανεκήρυξε άγιο και τον συγκαταρίθμησε στο χορό των οσίων και μαρτύρων της.

Τον Ιούλιο του 1996 έγινε με ευλάβεια και λαμπρότητα η ανακομιδή του ιερού Λειψάνου του Οσίου Μαξίμου του Γραικού απὸ τον τάφο του και μεταφέρθηκε στο καθολικό του καθεδρικού ναού της Αναλήψεως της Λαύρας της Αγίας Τριάδας στο Ζαγκόρσκ· εκεί τοποθετήθηκε σε χρυσοποίκιλτη λάρνακα μπροστά στο ιερό, για να το προσκυνούν με ευλάβεια οι πιστοί.

Το έτος 1997, μήνα Ιούλιο, ελληνική αντιπροσωπία, που αποτελούνταν από τον

πρώην **Μητροπολίτη Άρτης Ιγνάτιο τον Δ΄**, το μακαριστό **Μητροπολίτη Αργολίδος Ιάκωβο το Β΄**, που εργάστηκε ως ιεροκήρυκας της Μητροπόλεως Άρτας επί 27 συναπτά έτη, πρίν εκλεγεί μητροπολίτης στην Αργολίδα, τον Καθηγούμενο της Ι.Μ Βατοπαιδίου Γέροντα Εφραίμ, τον αείμνηστο ιστορικό ερευνητή Κ. Τσιλιγιάννη και άλλους, κατόπιν αιτήσεώς τους, παρέλαβαν από τον μακαριστό Πατριάρχη Ρωσίας Αλέξιο δύο λειψανοθήκες, με λείψανα του Αγίου, μία για την Άρτα, και μία για τη μονή Βατοπαιδίου, καὶ τα μετέφεραν στην **Ι.Μ Βατοπαιδίου**. Έτσι επέστρεψε στη μονή της μετανοίας του, που τόσο επιθυμούσε και παρακαλούσε, μετά από 405 χρόνια.

Εκεί στη μονή έμεινε για μικρό διάστημα και η Λάρνακα που προοριζόταν για την **Άρτα.** Αργότερα, στις 12 Οκτωβρίου 1997, μεταφέρθηκε στην Άρτα, από τον Ηγούμενο Εφραίμ και άλλους Βατοπαιδινούς μοναχούς, και έτυχε πάνδημης υποδοχής. Έτσι επέστρεψε και στην ιδιαίτερη πατρίδα του, από όπου ξεκίνησε τη ζωή του.

Τα Ιερά Λείψανα

Τα ιερά λείψανα του **Αγίου Μαξίμο**υ αρχικά τοποθετήθηκαν στον Ιερό ναό του **Αγίου Γεωργίου** της πόλης της Άρτας, και αργότερα στο ναό των Αγίων Αποστόλων. Μερικά χρόνια αργότερα, τον μήνα Μάιο του 2006, τέθεικε επί τέλους ο θεμέλιος λίθος για την ανέγερση του ναού του Αγίου Μαξίμου από τον πρώην **Μητροπολίτη Άρτας κ. Ιγνάτιο τον Δ΄**, στην περιοχή του Τριγώνου της πόλης της Άρτας.

Σιγά σιγά με τη βοήθεια του ευσεβούς αρτινού λαού κτίστηκε το υπόγειο και λειτούργησε ως ναός για αρκετά χρόνια. Εκεί τοποθετήθηκαν και τα ιερά λείψανα του Αγίου και η εικόνα του, που το 1980 δώρισε η **μονή Βατοπαιδίου** στη Μητρόπολη Άρτης.

Ο **Ηγούμενος της Μονής Βατοπαιδίου Γέροντας Εφραίμ,** μαζί με **Βατοπαιδινούς πατέρες,** στις 20 Ιανουαρίου του έτους 2014, έφεραν αντίγραφο της εφέστιας εικόνας της μονής, την **Παναγία την Παραμυθία**, δωρεά «δια της **Μονής Βατοπαιδίου**» της οικογένειας του Κύπριου ιατρού Νεάρχου Παναγή, την οποία αγιογράφησαν οι πατέρες της μονής, και την τοποθέτησαν στον υπόγειο ναό προς ευλογία των πιστών, γιατί στο Βατοπαίδι τιμούν την **Παναγία την Παραμυθία** στις 21 Ιανουαρίου, ανήμερα του θανάτου του Αγίου Μαξίμου, και της εορτής του.

Μετά από πολλές προσπάθειες, με την συνδρομή του ευσεβούς αρτινού λαού, των τοπικών αρχών και με την οικονομική συνδρομή της Μονής Βατοπαιδίου, υψώθηκε ο ναός του **Αγίου Μαξίμου,** και τον Ιούνιο του έτους 2016 έγιναν τα εγκαίνια.

Εκεί μεταφέρθηκαν τα λείψανα του Αγίου και η εικόνα της **Παναγίας της Παραμυθίας.**